

V A S S Z É C S E N Y I

MÚLTIDÉZŐ

III. ÉVFOLYAM, 2013. SZENT JAKAB HAVA

KÉPKOMMENTÁROK (7)

A július régen a munka alapú falusi társadalomban az egyik legférfiasabb hónap volt. Péter-Pálkor elkezdődött az aratás és augusztusban az új kenyér megszegéséig tartott. Az egymásra utalt gazdák, családok szinte minden munkafolyamatot kalákában végeztek, ma neked, holnap nekem alapon. Élő, összekovácsolódott faluközösségek erőt, biztonságot jelentett

mindenki számára. A kolhozosítás hosszú távon a föld szeretetét ölte ki a falusi emberből, a legnagyobb kincs, az anyaföld ma nem kell senkinek, üresek a mezők, az udvarok a kertek, se kézi mezei munka, se állattartás. Proletarizálódott a paraszttársadalom, a falu, és a mostani ezredfordulóra kispolgárrá vedlett át, a téészesítés meghirdetett programja szerint

megszűnt a falu és a város közti különbség. Benzinmotorok zaja veri fel nap, mint nap a falu csendjét, reggelente nem kakasszóra ébredünk már, nem pattog a kondás ostora, nincs tehénbögés az istállókban, hisz nagy részét már el is bontották,

nincs malac vircsaft az ólban, a déli órákban egetverő kotkodácsolás a tyúkházban, nem hallatszik be a Gyöngyös partról a libagágogás. A hátsóudvarok helyén térburkoló kő és úszómedence mindenütt. Örök nyugovóra tért dolgos kezű, görnyedt hátú eleink nem ismernének rá saját falujukra, ha valahogy átlátnának a két világ határán. Visszatérve a fényképekhez, az ónyaraknak azonban szépsége és romantikája is volt, a fotográfiák ezt is megőrizték. (Képek: a lipárti Gyöngyös part a Szentegyház híddal és a libákkal, tehennel, az aratás kezdete, cséplés előbb gőzgéppel, majd körmös traktorral, a kazalváros a kertek végében, szénagyűjtés a szécsenyi temetőben, a kertészkeri asszonyok, a lipárti „dobogó híd” környéke, Gyöngyös parti kártyázás, a lipárti foci pálya - a vasszécsenyi focilegenda kezdetei, őrzés - mint gyerek-foglalkozás, fürdőzés és „pózolás” a lipárti Szkok malomnál, a lipárti Dobogó híd iszaptengere - mint játszótér. Kerékpározás a Rábára, vasárnapi pihenők a Berekben, az Ebergényi uradalom téglafalán ülve. - Vasszécsenyi Digitális Fotóarchívum)

SZEMTANÚ - KIS JÓZSEF PLÉBÁNOS (10)

A háborús visszaemlékezés miatt, a 80. évforduló idején, a májusi számba nem fért be ez az írás. 1933. május 13-án, Mária hónapjában alapította meg Kis József plébános a Mária Kongregációt 33 fiatal szécsenyi, lipárti, bárdosi és kajdi lányból, amit Lisieuxi kis Szt. Teréz oltalmában ajánlott. A Mária Kongregáció a 16. században született meg, azonban igazi térhódítása

hazánkban a múlt század első felére esett. Múltunk nagyjai közt a kongregáció tagja volt többek közt II. és III. Ferdinánd, Szavoyai Jenő - Buda visszafoglalója, Pázmány Péter, II. Rákóczi Ferenc, illetve több ma is tisztelt szent, Borroméi Károly, Szalézi Ferenc, Páli Vince, Liguori Alfonz. Magyarországon 1907-től önálló lapja is volt a vallási mozgalomnak. Kis József a szombathelyi Premontrei Gimnáziumban lépett tagjai közé. A múlt század első felének legmagyarabb ifjúsági mozgalma a magyar királyok, és főurak Mária tiszteletének a hagyományait tartotta szem előtt, iskoláskorú fiataloknak adott életre szóló erkölcsi példát. Bárcsak ma is lenne ilyen, vagy hozzá hasonló ifjúsági mozgalom. A helyi kongregációnak a következő lányok voltak a tagjai: Balog Magdolna, Barát Mária, Cserkész Anna, Cserkész Julianna, Cserkész Magdolna, Cserkész Mária, Fekete Borbála, Horváth Gizella, Horváth Irén, Horváth Margit, Horváth Valéria, Kis Mária, Kovács Anna, Kovács Erzsébet, Kovács Klára, Kovács Mária, Kőműves Magdolna, Kőműves Teréz, Molnár Anna, Nagy Anna, Nagy Emília, Nagy Magdolna, id. Nagy Margit, ifj. Nagy Margit, Pál Mária, Pál Mancsi, Pungor Emília, Pungor Ilona, Pungor Irma, Pungor Mária, Pungor Teréz, id. Pungor Teréz, Simon Ilona, Simon Jolán, Simon Róza, Süle Margit, Szabó Mária, Szabó Rozália, Szalay Jolán, P. Szalay Margit, Szemes Juszta, Takács Irén, Takács Margit, Takács Mária, Tar Erzsébet, Vampel Margit, Varga Anna és Varga Rozália. Kis József Mikes János püspökhöz írt

kérelmező levelében a következőképp érvelt: „A leányok, élükön a már polgári iskolát elvégzett leányokkal, már régóta könyörögnek a kongregáció megalakításáért, de helyiség hiánya miatt eddig ez nem lehetett. Alkalmos kongregációs otthont nyújt a vasszécsenyi kultúrház, az általános sz. betartása mellett. Téli munkadélutánjaikon szándékuk a templomruhákat javíttatni és újakat készíteni. Egy évi próbaidő alatt példás buzgóságot mutattak a havi közös áldozásokban és egyéb együttes megmozdulásaikban. A kongregációban való foglalkoztatással elvonjuk őket a tétlen időöltéstől, bevezetjük őket a kongregációs hitéletbe.” 1941. április 27-én, Kis József így beszélt hozzájuk: „Kedves Kongreganisták! Az élet erős hajrájában lótnak-futnak, tülekednek az emberek, hogy boldogok legyenek. Az üzletember, az iparos, a napszámos, a földműves, a szobalány, az édesanya. Nincs megállás, éppen ezért nem boldogok. Nincs idő a szentmisére, az imádságra. Ne szakadj meg! Állj meg! Ágoston is futott az élvezetek után, rohant. Édesanyja könnyes szemmel utána. Az anya célt ért. Ágoston belátta, hogy rossz úton jár. Istenhez tért. Megkeresztelkedett. Útban hazafelé az osliai parton. Gyönyörű kettős kép. Beszélgetnek a XXV. zsolttárról, milyen nagy az Isten irgalma. Kövessük példájukat ezekben a napokban! - Nagy vagy Uram örökké! Én vagyok, aki vagyok. A te éveid nem iramlanak tova, mint a miénk. Akarsz boldog lenni örökké? Akkor csatlakozzál ahhoz, aki örökkévaló. (Ágoston) - Minek legyek kongreganista? Minek járjak annyit templomba? Boldogulok én a nélkül. - Jobb világom van nekem a magam útján, mint nektek a Sz. Mária útján! - Kérdezzük meg Mária Magdolnától, boldog volt-e a bűnben? Arca kikészítve, haja kisütve. Sokat mulatott. - Jó cég - volt az állatista emberek részére. Pénze is volt. Még az egészsége is kitarzott. - Mi az, ami embert boldoggá tehetne? - Kincs, hír, gyönyör? A telhetetlen elmerülhet benne, és nem fogja tudni, hogy van szívöröm... Milyen boldogság van a bűnbánati életben? Maga Jézus nemcsak megbocsát, hanem hív, segít a bűnbánatban. Maga Isten szóba áll velünk. Helyettünk Isten végzi a penitenciát. Isten körül bánkodó, könnyező lelkek csoportosulnak, de ez nem a szerencsétlenség könnyei, hanem a boldogságé. A bánat nemcsak tisztít, hanem boldogít. A bűnbánat megadja a lehetőségét az örömmek. Az önmegtagadások jólesnek a gyóntatószékben. A kevélységet letérdeléssel tesszük jóvá, az érzékiség csókjairól lemondást jelent a stóla csokolása. A másokat elítélő maga is ítélőszék elé kerül. - A bűnbánat minden jó szülőanyja. (Ágoston) - Akik könnyhullatással vetnek, örvendezéssel aratnak. (125. zsolttár) A bűnbánat könnyeit felváltja az öröm mosolygása... Este a kibékülés el ne maradjon soha!” (Képek: Kis József Kongregációs lapja 1905-ből, a Kongregáció vezérkönyve 1905-ből, Banga Béla Kongregációs könyve 1911-ből, a Mária Kongregáció folyóirat számai - 1915 ápr., 1928 okt., 1935 ápr., 1937-es kézikönyv, 1941-es Kongreganista katekizmus, két helyi csoportkép.)

TÉRKÉPOLVASÁS (3)

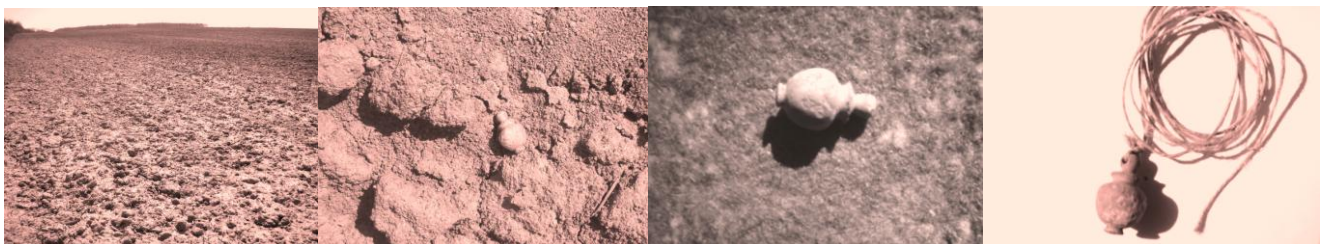
Átlépve a 20. századba, Kogutovicz Manó híres térképész, 1905 körül készült ország-térképén, az előző század végi térképekhez hasonlóan Lipárt és Kolta közt jelöli Szűkösi majort, ami valójában Tanához tartozott. A település más majorjai viszont nincsenek feltüntetve a térképen. Az 1910-es országos térkép szinte ismétlése az előbbinek. Az 1913-as térkép viszont

sokkal több majort jelöl meg a környéken, a Szűkösi majortól délre a Kajdhoz tartozó Anna majort, Lesvár majort a Vasszécsény és Csemeszokpács közt a Rumi út jobb oldalán, a Csemeszokpáchoz tartozó Békás majort ettől délre, Pecöl és Vasszécsény közt pedig a Pecölhöz tartozó Rózsa majort. Az 1978-ban megjelent Magyarország Földrajzinév-tára Vas megyei kötetének térképmelléklete a dűlőneveket tartalmazza, illetve akkori visszaemlékezések szerint helyüket is megjelöli, Kányás, Császtbánya, Eger, Köves, Szálas-ganajos (az utóbbi kettő helyet felcseréve), Incétei erdő, Kettős mezgye, Hosszúak. Ennél sokkal több dűlőnév ismert a falu határában, amit a 19. századi katasztertérkép jelöl pontosan.

A KÖVESI BRONZFÜGGŐ

Már szinte hagyomány, hogy a Múltidéző számol be elsőként a településen fellelt legújabb régiségekről. A Köves területén eddig is sok régészeti emlék került elő, kőbalták, bronzkori, kelta kori edénytöredékek, feliratos terrakotta-töredék, római kori

kisbronzok, pénzek, kerámia edénytöredékek és építési kő és téglatöredékek. Az idei tavaszon pedig egy római kori függőbronz, amit ma függőnként ismerünk, vagyis építkezésen használt függőleges falazáshoz szükséges segédeszköz. Ez a

terület a Gyöngyös patak jobb partjának legmagasabban fekvő része, közvetlenül a ma már kiszáradt Fekete ér fölött helyezkedik el. A község négy római kori lelőhelye közül a második legjelentősebb terület, a Múltidéző is már több alkalommal foglakozott vele. Műhold és légi-felvételek alapján körülbelül kirajzolható az itt valaha állott római kori épület (villa, villagazdaság?) helye, azonban régészeti feltárás itt eddig soha még nem volt, habár, mint utaltunk rá, több történelmi korszakban is lakott volt. (Képek: A Köves, a bronzfüggő a feltalálás helyén, spárgával kiegészítve)

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI MOZAIKOK (9) ZÁSZLÓCENTENÁRIUM

1910. június 10-én alakult meg a Lipárti Önkéntes Tűzoltó Egyesület. Ambrózy Teréz bárónő, tanai földbirtokos lelki fiaként tekintett a lipárti Fekete Lajosra, aki ennek a tűzoltó egyesületnek a tagja volt. Feltételezhetően ezért mozgósította arisztokrata baráti körét és rokonságát, hogy vállaljanak pártoló tagságot az egyesület megalapításakor, a tűzoltó fecskendő, az egyenruhák megvásárlásakor és a tűzoltószertár létrehozásakor. Száz évvel ezelőtt, 1913-ban pedig zászlót készíttetett az egyesületnek, melynek egyik oldalán Szent Flórián képe, másik oldalán gyönyörű Jézus Szíve hímezés látható. A zászlórúdon kis koronás címerpajzsokon fel vannak tüntetve a pártoló és rendes tagok nevei. Pártoló tagok: Ambrózy István, Ambrózy

Agatha, Ambrózy Lajos, Erdődy Lajos, Erdődy Gyula, Erdődy Gyuláné, Széchényi Ferenc, Széchényi Frigyes, Széchényi István, Széchényi Ilona, Széchényi Jenő, Széchényi Miklós győri püspök, Széchényi Pál, Széchényi Pálné, Széchényi Rezső, Széchényi Viktor, Szegedy báró, Szkok Andor, Plajer Anna és Vidos Lajos nagyprépost. Az évek során tagok voltak: Bíró János, Egyved Máté, Fekete Lajos, Fekete Máté, Gerezsd István, Gombkötő Antal, Gombkötő Flórián, Gombkötő Lajos, Horváth Antal, Horváth János, Horváth József, Horváth László, Kapui Ferenc, Kapui János, Kapui József, Kapui Károly, Kiss János, Nagy István Nagy János, ifj. Nagy János, Marton Vince tanító, Meszlen Ferenc, Pásti Ferenc, Pungor Károly, Sütő Ágoston, Sütő Gergely, Sütő István, Sütő József, ifj. Sütő József, Sütő Vince, Szekeres János, Szovák Lajos, Takács József és Tóth János. A centenáriumba a Lipárti templomban lévő zászló fel lett újítva, és ma eredeti szépségében látható. (Képek: A tűzoltó egyesület a tűzoltószertár előtt, és Lipárt község táblája alatt. Egy tűzoltósisak a csemeszkopácsi Helytörténelmi Múzeumból, báró Ambrózy Teréz zászlóanyja címre a zászlórúdon, báró Ambrózy István, leánya Agatha, és fia Lajos. Gróf Széchényi Viktor, gróf Széchényi Jenő /középen/, Széchényi Miklós győri püspök, Széchényi Emília, gróf Erdődy Gyula, gróf Erdődy Lajos /feleségével/, Vidos Lajos káptalani nagyprépost, Szkok Andor lipárti malomtulajdonos.)

A következő szám tartalmából: A kövesi fenőkövek, Művelődéstörténelmi mozaikok (10) A szécsényi templom padjai, Képkommentárok (8), Vasszécsény a képzőművészetben (15) Egy kis pecsét történet (7)